

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

**МИСТЕЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ
У СУЧАСНОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ**

*(25-літній творчий внесок факультету мистецтв
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка)*

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

За загальною редакцією
Водяного Б. О., Смоляка О. С., Стельмащука З. М.

Тернопіль
2018

УДК 7.091-028.42
ББК 85
М 656

*Рекомендовано до друку вченою радою
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Протокол №9 від 16.05.2018 року*

Рецензенти:

Круль П. Ф. – доктор мистецтвознавства, професор Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, академік Академії наук вищої освіти України

Зіньків І. Я. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри теорії музики Львівської музичної академії ім. М. В. Лисенка

Чайка В. М. – доктор педагогічних наук, професор Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

Мистецька діяльність у сучасному соціокультурному просторі (25-літній творчий внесок факультету мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка): колективна монографія / за заг. ред. Б. О. Водяного, О. С. Смоляка, З. М. Стельмащука. – Тернопіль: Факультет мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, 2018. – 440 с.

ISBN 978-617-595-089-2

У монографії розглянуто творчий доробок колективу факультету мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, висвітлено питання теорії, практики та перспективи розвитку художньої творчості на сучасному етапі, виявлено загальні підходи до організації мистецької діяльності в контексті історії становлення факультету мистецтв.

Розкрито форми мистецької творчості факультету мистецтв серед яких: концертна діяльність художніх колективів факультетського та університетського рівнів, організація і проведення фестивалів-конкурсів, культурно-просвітницька творчість викладачів та студентів факультету мистецтв у музичному, театральному, образотворчому та дизайнерському напрямах, та мистецька діяльність окремих персоналій.

Видання адресоване викладачам та студентам вищих навчальних мистецьких закладів та усім тим, хто займається мистецькою діяльністю.

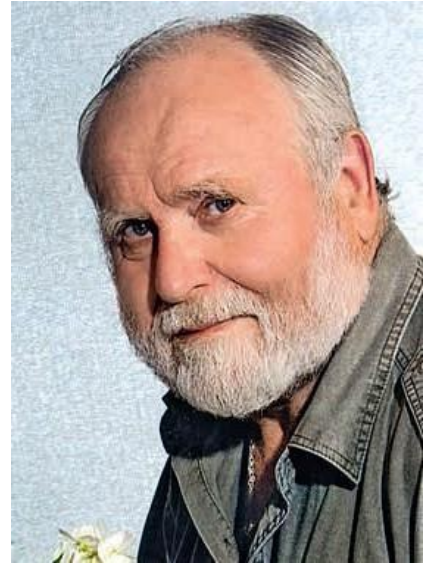
ISBN 978-617-595-089-2

© Факультет мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

дизайну та методики їх навчання	346
3.3.1. Культурно-просвітницька діяльність кафедри образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання ТНПУ ім. В. Гнатюка (Цідило І. І.).....	346
3.3.2. Вектори творчості Романа Вільгушинського (Маркович М. Й., Федак П. М.)	357
3.3.3. Євген Удін – графіка на рівні душі (Тобілевич Г. М.)	365
3.3.4. Володимир Мельник – педагог, живописець, скульптор (Кузів М. П., Пацалюк І. І.).....	374
3.3.5. Михайло Кузів. Синтез мистецької та педагогічної діяльності, співзвучний сьогоденню (Рублевська Н. В., Вольська С. О.)	400
3.3.6. Михайло Нетриб'як у сакральному просторі Тернопілля (Дячок О. М., Дацюк Н. В.).....	410
3.4. Творча діяльність викладачів та студентів кафедри театрального мистецтва.....	408
3.4.1. Культурно-просвітницька діяльність викладачів та студентів кафедри театрального мистецтва (Смоляк П. О., Ванюга Л. С., Хім'як В. А.)	408
ВИСНОВКИ	423
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	429

3.2.1. Євген Удін - графіка на рівні душі

«Кожен може творити історію, проте лише визначна людина може її написати». Ці рядки належать відомому письменнику та поету, ірландському філософу Оскару Уайльду і вони по праву можуть мати безпосереднє відношення до, знаного не лише в Україні, а й в усьому світі, тернопільського художника-графіка, педагога Євгена Удіна, адже історія закарбована у творах митця.

Євген Удін – заслужений художник України, лауреат кількох літературно-мистецьких премій. Графіка художника це, переважно, зображення різноманітних архітектурних споруд з різних міст і містечок не тільки українських, а й польських, болгарських, словацьких, російських. Варто зазначити, що у нього є також чудові акварельні роботи. Багато нового, оригінального Є. Удін зробив у жанрі газетно-журнальної, плакатної та прикладної графіки. Його екслібриси – це яскраві художні полотна в мініатюрі, виконані за мотивами творчості видатних письменників, акторів, музикантів, художників нашого часу. Багатолітня праця дала світу понад 120 проілюстрованих та оформлених книжок [10]. Особливо вражає творчість станкової графіки, оригінальні серії «Архітектурні пам'ятки Львова», «Давній Львів» (кольорова автолітографія), ілюстрації до казок «Закохані у сонце» (ліногравюра), «Чарівна скрипка» (монотипія) та інші роботи. Праця «Пам'ятки Тернопільщини» взагалі унікальна у своєму роді, оскільки це заповіт нащадкам, нагадування про те, яким вони повинні зберегти наш край. Одна з наймасштабніший робіт

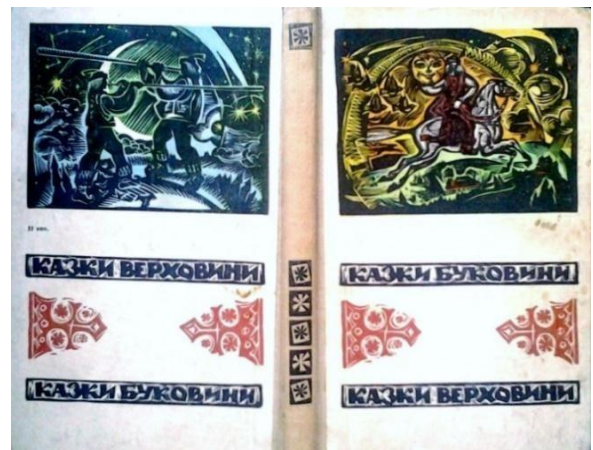
присвячена 450-річчю міста Тернополя. На ній є дві площини – вгорі розташована давня мапа, де зображене місто з валами, оборонними вежами, а знизу – місто тогочасне, яке розбудовується.

Роки спільної праці з відомим українським графіком Є. Удіним у ТНПУ ім. В. Гнатюка спонукають потребу й бажання мовити про нього як про надзвичайну людину, талановитого художника та педагога. Наша спільна мета на кафедрі образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх викладання перепліталась у постійних пошуках методів, засобів і прийомів вдосконалення фахових знань студентів, збереження мистецької школи. Навчальний процес і особисту творчу працю Євген Тимофійович здійснював у єдиному руслі. Це давало можливість студентам, а також колегам по роботі постійно торкатися його творчості, навіть споглядати процес появи роботи, бути біля витоків її творення. Ця людина вражає яскраво поєднує у своїй творчості мрію і ностальгію, можливо, тому його пронизлива графіка викликає такі відчуття, що студентська молодь допитливо вивчала всі тонкощі графічної майстерності і вдивлялася у чудові роботи викладача, читаючи в них історію рідного краю. Його графіка несамоовито оригінальна, вражає технікою та стилістикою. Оскільки Є. Удіну однаково підвладні пензель, перо, фломастер та олівець, художник упевнено почувається в різних видах і жанрах образотворчого мистецтва. Студенти буквально залюблені в Євгена Тимофійовича, у котрого, за його ж висловом, «рука не піднімається ставити погану оцінку, бо це – визнання власної неспроможності педагога навчити, захопити молодь». Йому однаково добре вдаються пейзажі, натюрморти, портрети, жанрові картини, написані аквареллю та олією, проте у графіці він особливо сильний. Його стиль неможливо сплутати ні з чийм іншим, бо він позначений печаттю оригінальності найвищої проби. Станкові та прикладні

малюнки з мільйонами деталей, кольорові та чорно-білі автолітографії, книжкові ілюстрації до текстів знаних майстрів слова, екслібриси відомих краян не залишають байдужим нікого – ні того, хто добре знає Євгена Тимофійовича і стежить за розширенням тематичних обріїв та поглибленням його творчості, ні того, хто бачить ці роботи вперше.

Євген Удін народився 11 квітня 1937 р. у Донецьку. Виростав на Буковині, середню школу закінчив у Чернівцях у 1954 р., куди зразу після війни у 1945 році переселилися його батьки. Так трапилось, що будинок Михайла Івасюка був через дорогу від будинку Удіних (згадував у своїх розповідях графік). Доля розпорядилась таким чином, що через десятки років саме Є. Удін проілюстрував книгу казок «Казки Буковини. Казки Верховини» (1968), впорядковану Михайлом Івасюком, знайомство з яким стало дуже важливим у житті художника.

Відслуживши в армії, з 1960 по 1966 рр. Євген Тимофійович був студентом Львівського державного поліграфічного інституту ім. Івана Федорова (нині – Українська академія друкарства), спеціальність «Книжкова графіка». Після завершення навчання у Львівській академії друкарства почав працювати в ужгородському видавництві «Карпати». На той час книга «Казки Буковини. Казки Верховини» якраз була у плані до друку і Михайло Івасюк, вже бачивши попередні ілюстрації, запропонував Є. Удіну оформити його казки. Щоб зробити це художник багато подорожує Карпатами, замальовує побут і життя гуцулів,

Євген Удін. Обкладинка і форзац книги Казки Буковини. Казки Верховини.

ходить по селах і хуторах, а потім усе замальоване переносить на сторінки книги. Так Євген Тимофійович став першим художником, який ілюстрував перше видання казок Михайла Івасюка. Обкладинка і форзац книги були кольоровими, а усі малюнки чорно-білими, виконані у техніці ліногравюри.

Із 1957 р. Є. Удін – член Національної спілки журналістів України, постійний учасник художніх обласних, республіканських, всесоюзних і закордонних виставок, бере участь в художніх виставках в Україні та за кордоном. Учасник першої та другої міжнародних (СРСР – «НАСА» (США) творчих груп художників, виставив серію автолітографій «Автографи космонавтів» (1986, 1987 рр.). Американському космічному центру «НАСА» Є. Удін подарував три автолітографії (1989 р.). Серія робіт, присвячених польському поетові Юліушу Словацькому, – одна з визначальних у творчому добутку майстра [33; 32]. Мистецька діяльність графіка розвивалася доволі стрімко. Після закінчення Українського поліграфічного інституту імені І. Федорова у Львові, Є. Удін зробив відчутний внесок у книжкову графіку, проілюструвавши десятки й десятки фоліантів та альбомів у різних видавництвах не лише України. У 1962 р. графік є учасником всесоюзної творчої групи художників у будинку творчості «Паланга» (Литва). З 1966 р. працює з багатьма видавництвами України та Росії, проілюстрував та оформив понад 120 книг [34]. Багатогранний талановитий художник Є. Удін працює в друкованій, станковій, книжковій, газетно-журнальній, плакатній, прикладній графіці та екслібрисі [41]. На колоритних і добрих образах казкових персонажів митця виросло кілька поколінь. Його екслібриси – це яскраві художні полотна в мініатюрі, виконані за мотивами творчості видатних письменників, акторів, музикантів, художників нашого часу.

Із 1961 р. життя художника пов'язане з Тернополем, де у повноті розкриваються його творчі вподобання. Легко увійшов у мистецьке коло Тернопільщини, з головою поринув у роботу, за що згодом був удостоєний численних нагород. У 1970 р. художник стає членом національної Спілки художників України, з 1971 р. по 1983 р. він обраний головою бюро творчої групи при обласних художньо-виробничих майстернях (потім – комбінату) Художнього фонду України. З 1983 р. Є. Удін – голова Тернопільської обласної організації Спілки художників СРСР. Першим головою обрали відомого графіка, нині заслуженого художника України, Є. Удіна. Він очолював організацію до 1992 року. У 1987 р. тернопільському художнику присвоєно почесне звання «Заслужений художник України». Із 2001 р. Євген Удін є членом Правління Тернопільської обласної організації Національної спілки художників України. Цей рік знаменний ще тим, що за цілий пласт художніх напрацювань митець отримує Почесний Хрест «За заслуги перед містом Тернополем».

Дуже близькою для митця є тема козацтва, тому вагомий внесок Євгена Тимофійовича Удіна у розбудову мистецької складової Тернопілля, розвиток козацьких традицій рідної землі було представлено на великій раді Козацької старшини у м. Києві.

Заслужений художник України Євген Удін нагороджений відзнакою Українського реєстрового козацтва Орденом «Бронзовий козацький хрест III ступеня» за відродження духовних, патріотичних традицій українського козацтва. Урочиста церемонія вручення нагороди відбулася в приміщенні Тернопільської обласної організації Національної Спілки художників України. Радник Гетьмана Українського реєстрового козацтва І. Комарницький нагородив Є. Удіна Почесною грамотою за високий рівень художньої майстерності, спрямований на відродження

споконвічного козацького духу, вірне служіння своїм мистецтвом Україні, зміцнення авторитету держави, патріотизм, активну просвітницьку діяльність.

Саме Євген Удін ілюстрував повноколірне подарункове видання «Збараж – 800», присвячене історії міста і його пам'яток. Збараж належить до переліку населених пунктів з найбільшою кількістю історичних пам'яток. Євген Удін – автор ювілейної медалі, почесних грамот, запрошень, святкових програм до ювілею міста Збаража. Разом з тим неповторні пейзажі міста Кременця можна побачити на сторінках авторського каталогу, присвяченого персональній виставці до його 70 річного ювілею та 50-річчя творчої діяльності [14]. А ще в скарбниці здобутків – пам'ятні знаки, плакати, колажі...

Заслуговує на увагу творча співпраця художника Євгена Удіна і письменника, мистецького діяча Тернопілля Богдана Мельничука. Б. Мельничук написав для дітей казку-легенду «Козацькі вітрила», а художник-ілюстратор – Є. Удін майстерно передав у графіці героїчну боротьбу українського козацтва, його величні подвиги. Книжка написана ще у 2014 році, проте і письменник, і художник уже тоді, наче передбачаючи нелегкі для України часи, за допомогою пензля і пера зуміли передати свою любов до рідної землі, її людей; повірили у щасливе майбутнє українського народу. Книжка слугує прикладом героїзму, патріотизму для малечі.

*Євген Удін. Форзац до книги
В. Овсійчука Архітектурні
пам'ятки Львова.*

Вражаючими є оригінальні серії «Архітектурні пам'ятки Львова», «Давній Львів» (кольорова автолітографія),

ілюстрації до казок «Закохані у сонце» (ліногравюра), «Чарівна скрипка» (монотипія) та інші роботи митця.

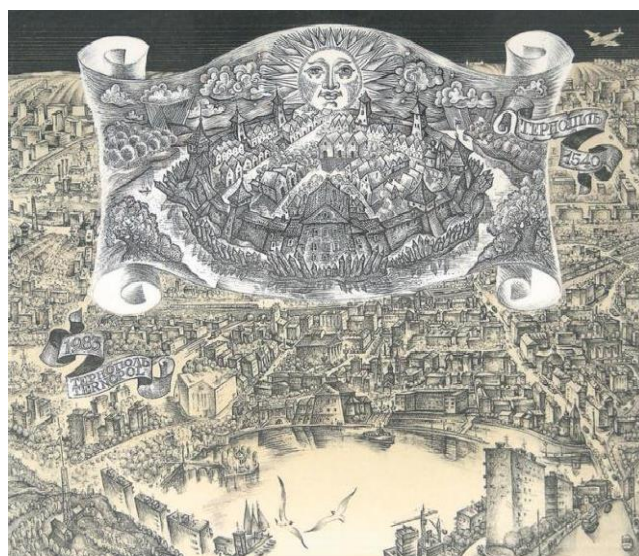
Євген Удін «Місто Львів, місто Львів, місто пісень без слів, місто казкових снів – древній Львів!..».

Кременці (1975), Бережанах (2002) [41]. Твори репрезентовані в Тернопільських обласних краєзнавчому та художньому музеях, Міністерствах культури України та Росії, Галереї Банської Бистриці (Словаччина), Українському музеї в Торонто (Канада), у музеях України, Росії, Німеччини, Бельгії, Словачії, Польщі, Канади і США та у приватних колекціях.

З 2005 р. Є. Удін – старший викладач кафедри образотворчого мистецтва та методики викладання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Т. Г. Шевченка. Як наслідок мотиви Кременеччини часто прослідковуються у творах художника [20; 34; 38].

Випадкові люди дуже рідко затримуються в цій професії. Не кожна людина

Творчість Є. Удіна відома у Львові, Києві, Москві, Омську, Владивостоці, Казані, Рязані, Пензі, у Канаді (Монреаль), Японії (Осака), Румунії (Сучава), Болгарії (Слівен), Польщі (Жешув). Індивідуальні виставки художника проходили в Чернівцях (1968), Вижниці (1969–1970), Тернополі,

Євген Удін. Літографія до 450-річчя заснування м. Тернополя.

може бути вчителем, так як ця професія вимагає колосальної та кропіткої праці, саможертвності, величезного терпіння, любові до молоді та невідступного інтересу до своєї професії. Тому важко переоцінити заслуги талановитого педагога, який відкриває двері у світ знань, впливає на формування життєвої позиції та пріоритетів, закладає ґрунтовні основи його майбутнього.

З 2007 р. Є. Удін – доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Інституту мистецтв ТНПУ ім. В. Гнатюка. Він передає досвід студентам, ділиться мистецькими секретами, навчає, допомагає... Досвід художника – наставника для молоді безцінний, адже працюючи пліч-о-пліч із знаним майстром, спілкуючись із ним, вони удосконалюють свою майстерність, пізнають новий і цікавий мистецький світ, і, зрештою, відчуваючи неабияку підтримку Євгена Тимофійовича, мають змогу повірити у власні сили, у свій творчий талант. Розкриваючи секрет творчої енергії Євгена Тимофійовича, можна стверджувати, що митець живе роботою з молоддю, котра у свою чергу надихає його, додає творчих сил. За плечима художника педагогічний стаж і нині він опікується творчою групою «Удін і компанія», котра об'єднала митців. Ця група творчих людей разом із управлінням освіти і науки Тернопільської міської ради, комунальним методичним центром науково-освітніх інновацій та моніторингу та управлінням освіти організовують пленери для обдарованих дітей, де ті вчаться під керівництвом досвідчених наставників.

IV художньо-мистецький пленер «Палітра збараських легенд», співзасновником та співорганізатором яких є Є. Удін, проходив у замках с. Вишнівець та м. Збараж і був присвячений року Козацької слави на Тернопільщині (сесія Тернопільської обласної ради проголосила 2016 рік Роком козацької слави на честь Дмитра Вишневецького (Байди). Є. Удін проводить їх з метою залучення учнівської та

студентської молоді до активного творчого життя, збагачення культурних надбань і традицій рідного краю через художню творчість.

Серед численних нагород художника – почесний хрест «За заслуги перед містом Тернополем» (2001), ювілейна медаль «Двадцять років незалежності України» (2012). Лауреат літературно-мистецької премії ім. Іванни Блажкевич (2006), Всеукраїнської літературно-мистецької премії ім. братів Богдана та Левка Лепких (2010), обласної премії в галузі культури в номінації «Краєзнавство – імені Петра Медведика» (2012, мистецький цикл «Міста і містечка»). В 2015 р. він став лауреатом нагороди «Людина року».

Євген Удін це людина, яка абсолютно щиро живе мистецтвом воно для нього на першому місці, на рівні душі. Митець має унікальну рису бачити позитив у всіх людях і любити їх, він уміє любити життя. Наставник, педагог, уособлення найкращих рис і художника, і чоловіка, і неймовірно талановитої людини.

Список використаних джерел

1. Балинський С. Не вічний я...: / худ. оформл. М. Кузів. Тернопіль Київ, 1998. 24 с.
2. Виставка в складі мистецького проекту «The Romance of Russia» // Каталог. Лондон, 2002 р. С. 6.
3. Водоп'ян А. Нетриб'як Михайло Миколайович // Тернопільський Енциклопедичний Словник. Тернопіль: ВАТ ТВПК Збруч, 2005. Том 2. К.–О. С. 624-625.
4. Вольська С. Живописна експресія творів Михайла Кузіва // Літературний Тернопіль: Літературно-мистецький і громадсько-політичний часопис. 2015. № 3 (64). С. 84-86.
5. Вольська С. О. Кераміка Західного Поділля кінця ХІХ – ХХ століття (історія, типологія, художню собливість): дис.... канд. мистецтвознавства: 17.00.06 / Вольська Світлана Олексіївна. Львів, 2013. 159 с.
6. Вольська С. О. Художня кераміка Західного Поділля. Мистецтвознавство України: зб. наук. пр. / редкол.: А. Бокотей (голова) [та ін.]. Львів: Афіша, 2011. Спецвип. С. 154-164.
7. Гнідець Р. Б. Традиція і сучасність у церковній архітектурі Львова // Записки наукового товариства ім. Шевченка, праці Комісії архітектури та містобудування. Львів: НТШ, 2008. Т. ССLV. С. 299-312.
8. Голод Н., Дуда І., Удіна Т. Кузів Михайло Петрович // Тернопільський енциклопедичний словник: у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2004. Т. 2: К.–О. С. 267.
9. Голубець О. М. Мистецтво ХХ століття: український шлях. Львів: Колір ПРО, 2012. 200 с.
10. Гусар Ю. Ілюстратор понад 120 книг в Україні і Росії: [11 квітня – 75 років від дня народження Євгена

Тимофійовича Удіна] // Буковинське віче. 2012. 6 квітня (№ 14). С. 4.

11. Долинна Ю. Роман Вільгушинський // Каталог Скульптура. Визнано кращими: [за самовіддану працю, вагомі досягнення у проф. діяльн. Указом Президента України почесне звання «Заслужений художник України» присвоєно терноп. скульпторові В. Мельнику]. Ровесник. 2000. 13 квіт. С. 2.
12. Дячок В. Ю. Творчий внесок Михайла Нетриб'яка в архітектурний простір Тернопільщини // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / [за ред. О. С. Смоляка] Тернопіль ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. №1. С. 177-179.
13. Зарваниця центр духовного тяжіння // Як народжуються святині / Андрушків Б., Новосядлий Б., Кирич Н., Погайдак О. Тернопіль: Терно-граф, 2007. С. 43-51.
14. Заслужений художник України Євген Удін. Тернопіль, 2007. 95 с.
15. Іванців О. Хвала рукам, що пахнуть... каменем. Слово краю. Вересень 16. 2011.
16. Квич Л. М. З Історії Марійського духовного центру Зарваниця // Наукові записки Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. Серія «Історичне релігієзнавство». 2011. Випуск 5. С. 111-121.
17. Квич П. Д. Паломницька святиня Матері Божої в Зарваниці (Україна). Богословський погляд. Тернопіль: Збруч, 2009. 384 с.
18. Криворучко Ю. І. Регіональні особливості розташування церков в Україні // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: архітектура. 2002. № 439. С. 55-62.
19. Липнева виставка «Duffield Art Galleries» // Derbyshire life and Countryside / Журнал. Duffield, 1996. (Липень). С. 50.

20. Логінова Олена. Мандрівка світами художника Євгена Удіна // Буковинське віче. 2014. 5 черв. (№23). С. 4.
21. Людина і світ: щомісячний науково-популярний релігієзнавчий журнал. 2001. № 10 (493). Обкладинка.
22. Маркович Марія. Між реальністю й абстракцією // Літературний Тернопіль: Літературно-мистецький і громадсько-політичний часопис. 2015. № 3 (64). С. 87-89.
23. Медведик П., Щербак Л. Крушельницька Соломія. Тернопільський енциклопедичний словник: у 4 т., т. 2. С. 253.
24. Мельник В. Скульптура [Образотворчий матеріал]: [каталог] [післямова] П. Сороки; голов. ред. Б. Будний. Тернопіль: Богдан, 2008. 61 с.
25. Мельничук Б. Вільгушинський Роман Казимирович // Тернопільський енциклопедичний словник: у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2004. Т. 1: А–Й. С. 280.
26. Мельничук В. Дарунок у Бучачу в честь 745-річчя // Нова доба. 2005. № 41 (8142) (14 жовт.) С. 2.
27. Микола Люшняк підтримав живописний пленер у Зарваниці... [Електронний ресурс] // Virtus: Scientific Journal / Editor-in-Chief M. A. Zhurba April №23, Part 1, 2018. / Режим доступу: <http://zz.te.ua/mykola-lyushnyak-pidtrymav-zhyvopysnyj-plener-u-zarvanytsi-foto/> (зарв)
28. Мистецтво України. 1991 – 2003 / Альбом / Упоряд. Т. Придатко, З. Чегусова. К.: Мистецтво, 2003. 312 с.
29. Мистці Тернопільщини. Ч. 1. Образотворче мистецтво: бібліогр. покажч. / департамент культури, релігій та національностей Терноп. облдержадмін., Терноп. обл. універс. наук. б-ка; уклад. В. Миськів; вступ. ст. І. Дуда; кер. проекту та наук. ред. В. Вітенко; ред. Г. Жовтко. Тернопіль: Підручники і посібники, 2015. 496 с. С. 350-351 (Мистецька Тернопільщина).
30. Михайло Кузів. Малярство. Тернопіль Львів, 2011. 28 с.

31. Моє Тернопілля: фотоальбом. Тернопіль, 2009. С. 87, 142, 143.
32. «Музей Юліуша Словацького «Година роздумів...». Тернопіль: ТЕРНО-ГРАФ, 2008. 72 с.
33. «Музей Юліуша Словацького «Година роздумів...»: інформатор-путівник. Тернопіль: ТЕРНО-ГРАФ, 2008. 32 с.
34. Наші імена в енциклопедії // Замок. 2011. № 5-8. С. 9.
35. Подуфалий В. Рідна сторона. Пісні на слова Володимира Вихруща / худ. оформл. М. Кузів. Тернопіль, 1994. 48 с.
36. Подуфалий В. Срібне джерело: пісні / худ. оформл. М. Кузів. Тернопіль, 1997. 70 с.
37. Сарматський О. У Тернополі – «Портал» у ХХІ століття. [Електронний ресурс] // Тернопільські експрес-новини. 2018. 20 вересня / Режим доступу: http://teren.in.ua/2015/12/05/u_ternopoli_portal_u_xxi_stolittya_foto/#.VnBqvB89UEY.google_plusone_share.
38. Сорока П. На рівні душі. До 70-річчя від дня народження і 50-річчя творчої діяльності Євгена Удіна / Кремене П. Сорока // Образ М. 2007. № 3. С. 130.
39. Стасишин Р. Скарби Роду художник Михайло Кузів. [Електронний ресурс] / Філія ПАТ «Національна суспільна телерадіокомпанія України» Тернопільська регіональна дирекція: передача «Скарби роду» / Режим доступу: http://todtrk.te.ua/peredachi_ttb/skarbu_rody/2567-hudozhnik-mihaylo-kuzv.html.
40. Сильові пошуки в сакральній архітектурі сучасної України / С. Лінда, У. Іваночко [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/2009>.
41. «Там, де Іква сріблиться імлою...»: літературно-мистецький альманах / [упоряд. Т. Сеніна]. Тернопіль: Джура, 2007. 272 с.
42. Трач О. У «Перемозі» діє виставка одного з кращих художників України [Електронний ресурс] / Новинний

портал «За Збручем». 2017. 29 серпня / Режим доступу: <http://zz.te.ua/u-peremozi-dije-vystavka-odnoho-z-kraschyh-hudozhnykiv-ukrajiny-foto/>.

43. Удіна Т. О. Вільгушинський Роман Казимирович // Енциклопедія сучасної України: у 30 т. / ред. кол. І. М. Дзюба [та ін.]; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. Київ, 2005. Т. 4. В–Вог. С. 543.
44. Художники України. Живопис. Графіка. Скульптура. Декоративно-прикладне мистецтво / Творчо-біографічний довідник. Випуск 2. Київ, 2001. С. 118.
45. Черкес Б. Традиція та ідентичність в новій українській церковній архітектурі // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: архітектура. 2003. № 486. С. 71-91.
46. Чорпіта Я. Пам'ятник Гнатюку біля ТНПУ – одна з кращих робіт Володимира Мельника. Свобода. 2008. 26 січ. С. 8: фотогр. (Майстер портретів у камені).

МИСТЕЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ
У СУЧАСНОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

*(25-літній творчий внесок факультету мистецтв
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка)*

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

За загальною редакцією
Водяного Б. О., Смоляка О. С., Стельмащука З. М.

Літературний редактор

Обкладинка

Верстання *Наталі Богоніс*

Здано до складання 14.05.2018 р. Підписано до друку 16.05.2018 р.
Формат 60x84 1/16. Папір друкарський.
Умовних друкованих аркушів 17,46.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
46027, м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса, 2